Lietas arhīva Nr. C-5308-20/27
ECLI:LV:ZRT:2020:0917.C73530820.2.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Dobelē 2020. gada 17.septembrī

Zemgales rajona tiesa,
tiesnese R.Krasovska,
rakstveida procesā, izskatīja /pers. A/ pieteikumu par fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Zemgales rajona tiesā 2020.gada 9.septembrī /pers. B/ (turpmāk - parādnieks) iesniedza fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu.

Pieteikumā norādīti šādi argumenti.

Parādniekam nav iespējams segt visas saistības, kurām ir iestājies termiņš un kuru summa sastāda 18985,79 *euro* un vienlaicīgi segtu uzturēšanas izmaksas, kā to nosaka Maksātnespējas likums.

Parādniekam ir parādsaistības vairāk kā 5 000 *euro*, kurām ir iestājies saistību izpildes termiņš un parādniekam nav iespējas nokārtot šīs parādsaistības. Kopējais saistību apmērs kurām iestājies termiņš sastāda 18985,79 *euro*.

Parādnieks ir nodarbināts Jelgavas tehnikumā ar vidējo darba samaksu 1000 *euro* (neto). Parādnieks ir nodokļu maksātājs. Parādniekam nepieder uzņēmumi kapitāldaļas vai akcijas, nav reģistrēti vērtspapīri, nepieder transportlīdzekļi, mazizmēra kuģošanas līdzekļi vai to uzkaramie motori, pieder nekustamais īpašums /adrese A/. Parādnieks atbilst Maksātnespējas likuma 127.pantā noteiktam fiziskās personas maksātnespējas procesa subjekta pazīmei. Parādnieka maksātnespējas procesam nav piemērojama Eiropas Parlamenta un Padomes regulas Nr.2015/848 noteikumi.

Parādnieks apliecina, ka attiecībā uz viņu nepastāv Maksātnespējas likuma 130.pantā noteiktie maksātnespējas procesa piemērošanas ierobežojumi.

Fiziskas personas maksātnespējas procesa mērķis ir dot iespēju parādniekam dzēst parādsaistības, ja parādnieka mantas un ienākumiem nav iespējams segt šīs saistības. Šajā brīdī parādniekam nav iespējas segt savas parādsaistības. Parādnieka norādītie apstākļi atbilst Maksātnespējas likuma noteikumiem un pastāv likuma 129.pantā minētā pazīme – parādnieka parādsaistības pārsniedz 5 000 *euro*, šīm parādsaistībām ir iestājies izpildes termiņš un parādnieks nevar nokārtot šīs parādsaistības.

Parādnieks saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta izziņu pēdējo sešu mēnešu laikā ir bijis Latvijas Republikas nodokļu maksātājs.

Maksātnespējas procesam nav piemērojami Padomes regulas Nr.1346/2000 noteikumi.

Parādnieks lūdz tiesu ierosināt maksātnespējas procesa lietu un pasludināt maksātnespējas procesu.

Pieteikums pamatots ar Maksātnespējas likuma 1., 5., 128., 129. un 133.pantu, Civilprocesa likuma 363.^{22}, 363.^{22} pantu.

Motīvu daļa

[2] Tiesa, pārbaudījusi un novērtējusi lietas materiālus, atzīst, ka pieteikums nav pamatots un ir noraidāms.

Parādnieka ieskatā attiecībā uz viņu ir iestājusies Maksātnespējas likuma 129.panta pirmās daļas 1.punktā noteiktā pazīme – pieteicēja parādsaistības, kurām ir iestājies izpildes termiņš, pārsniedz 5000 *euro* un pieteicējam trūkst līdzekļu tās nokārtot.

Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 127.panta pirmo daļu fiziskās personas maksātnespējas procesa subjekts var būt jebkura fiziskā persona, kura pēdējo sešu mēnešu laikā ir bijusi Latvijas Republikas nodokļu maksātājs un kurai ir finansiālas grūtības.

Fiziskas personas maksātnespējas procesa pazīmes un priekšnoteikumi norādīti Maksātnespējas likuma 129.pantā, kura pirmā daļa noteic, ka parādniekam var piemērot fiziskās personas maksātnespējas procesu, ja ir kāda no šādām fiziskās personas maksātnespējas procesa pazīmēm: 1) šai personai nav iespēju nokārtot parādsaistības, kurām iestājies izpildes termiņš, un parādsaistības kopā pārsniedz 5000 *euro*; 2) sakarā ar pierādāmiem apstākļiem šai personai nebūs iespējams nokārtot parādsaistības, kuru izpildes termiņš iestāsies gada laikā, un parādsaistības kopā pārsniedz 10 000 *euro*.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 363.^{27} panta otro daļu tiesa pasludina fiziskās personas maksātnespējas procesu, ja konstatē, ka ir maksātnespējas procesa pazīme, pēdējā gada laikā nav pasludināts fiziskās personas maksātnespējas process, kas izbeigts, nedzēšot saistības, pēdējo 10 gadu laikā nav pasludināts fiziskās personas maksātnespējas process, kura ietvaros dzēstas saistības, iesniedzējs ir samaksājis valsts nodevu par fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikuma iesniegšanu un iesniedzējs ir samaksājis fiziskās personas maksātnespējas procesa depozītu.

Tātad, lai pasludinātu parādnieka fiziskās personas maksātnespējas procesu, cita starpā ir jākonstatē, ka parādnieks ir maksātnespējas procesa subjekts un ir iestājusies kāda no maksātnespējas procesa pazīmēm.

[3] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 93.panta pirmo daļu katrai pusei ir jāpierāda savu prasījumu pamatotība, savukārt šā likuma 256.pants noteic, ka arī sevišķās tiesāšanās kārtībā izskatāmām lietā, tostarp maksātnespējas procesam, piemēro Civilprocesa likuma vispārējos noteikumus. Tādejādi arī maksātnespējas pieteikuma iesniedzējam ir pienākums pierādīt sava pieteikuma pamatotību.

Saskaņā ar Valsts Sociālā apdrošināšanas aģentūras 2020.gada 7.septembra izziņa apliecina, ka parādnieks ir Latvijas Republikas nodokļu maksātājs, izziņa no Valsts ieņēmumu dienesta nav pievienota.

No lietas materiāliem pievienotajiem dokumentiem konstatējams, ka 1) atbilstoši SIA IPF Digital Latvia 2020.gada 17.marta kredītlīnijas līgumam parādnieka kopējais parāds ir 2500 *euro*. Parādsaistībām vēl nav iestājies saistību izpildes termiņš, bet tiek kavēti ik mēneša maksājumi. 2) Atbilstoši SIA „Incedit group" 2020.gada 24.augusta izziņai Nr.220319EGN002 parādnieka kopējais parāds ir 2371,51 euro. Parādsaistībām ir iestājies saistību izpildes termiņš. 3) Atbilstoši Zemgales rajona tiesas 2020.gada 24.augusta spriedumam parādnieka saistības pret SIA PluPlus Baltic ir 15542,68 euro. Parādsaistībām ir iestājies saistību izpildes termiņš. Saistības radušās sakarā ar 2018.gada 23.februāri izsniegto AS "Citadele banka" kredītu.

Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 1.pantu šā likuma mērķis ir veicināt finansiālās grūtībās nonākuša parādnieka saistību izpildi un, ja iespējams, maksātspējas atjaunošanu, piemērojot likumā noteiktos principus un tiesiskos risinājumus.

Maksātnespējas likuma 6.panta 8.punktā nostiprināts labticības princips, kas noteic, ka procesā iesaistītajām personām savas tiesības jāizmanto un pienākumi jāizpilda labā ticībā. Parādnieks un kreditors nedrīkst izmantot procesu, lai netaisnīgi iedzīvotos. Fiziskās personas maksātnespējas procesa aizsardzību var baudīt tikai tādas personas, kuras ir nonākušas finansiālās grūtībās un tāpēc nespēj pildīt savas saistības. Fiziskas personas atbrīvošana no parādsaistībām var notikt tikai tādā gadījumā, ja parādniekam ir bijusi godprātīga attieksme pret kreditoriem.

Arī Satversmes tiesa ir norādījusi, ka ievērojot to, ka fiziskās personas maksātnespējas procesa mērķis ir veicināt fiziskās personas maksātspējas atjaunošanu un vienlaikus pēc iespējas pilnīgāk apmierināt kreditoru prasījumus no parādnieka mantas, parādnieks var tikt atbrīvots no atlikušajām parādsaistībām tikai tad, ja tas godprātīgi pildījis Maksātnespējas likumā noteiktos pienākumus. (Satversmes tiesas 2016. gada 28. septembra spriedums lietā Nr.2016-01-01, 11.2.punkts.)

Tāpat Satversmes tiesa ir norādījusi, ka, ieviešot fiziskās personas maksātnespējas procesu, godprātīgām fiziskām personām, kas ekonomisku vai sociālu apstākļu dēļ būs kļuvušas maksātnespējīgas, tiks dota „otrā" iespēja uzsākt atbildīgu un maksātspējīgu saimniecisko darbību (sk., Satversmes tiesas 2016.gada 28.septembra sprieduma lietā Nr.2016-01-01 11.1. un 11.2.punktu).

Tiesu praksē parādnieka (ne)godprātība parasti tiek vērtēta, atsaucoties uz labas ticības principu, dažkārt arī atsaucoties uz fiziskās personas maksātnespējas procesa kā tiesību institūta ieviešanas mērķi dot otro iespēju tikai godprātīgam parādniekam vai konstatējot Maksātnespējas likumā noteiktos fiziskās personas maksātnespējas procesa ierobežojumus (Maksātnespējas likuma 130. un 153. pants). Parādniekam, izlemjot iesniegt tiesā maksātnespējas procesa pieteikumu ir godprātīgi un labā ticībā jāievēro Maksātnespējas likumā nostiprinātie principi, lai nodrošinātu maksātnespējas procesa efektīvu norisi. Atbilstoši Civillikuma 1.pantam ne tikai tiesības izlietojamas, bet arī pienākumi pildāmi labā ticībā. Juridiskajā literatūrā ir norādīts, ka labas ticības princips nozīmē to, ka katram savas subjektīvās tiesības jārealizē un subjektīvie pienākumi jāpilda, ievērojot citu personu intereses. Tātad Civillikuma 1.pants pieprasa, lai civiltiesisko attiecību dalībnieki rēķinātos viens ar otru un ņemtu vērā pretējās puses intereses. Tas palīdz novērst gadījumus, kuros civiltiesību subjekti savas tiesības izmanto vai pienākumus pilda neattaisnojamā veidā vai neattaisnojamu mērķu sasniegšanai, rīkodamies pēc likuma vai tiesiska darījuma burta, taču pretēji to īstajiem mērķiem. Tāpēc saskaņā ar labas ticības principu personai var tikt liegta subjektīvo tiesību izlietošana vai subjektīvo pienākumu izpilde, ja izrādās, ka otras puses pretējās intereses saskaņā ar likuma mērķi un konkrētās lietas apstākļiem ir atzīstamas par svarīgākām. Šādā gadījumā tiesisku aizsardzību bauda otra puse, kuras intereses tiek atzītas par pamatotām un aizsargājamām (skat. asoc.prof. Dr.iur.K.Balodis. Labas ticības princips mūsdienu Latvijas civiltiesībās // Jurista Vārds.-2002.3.dec.-Nr.24 (257)).

Parādnieks apzinādamies, ka nepilda iepriekš uzņemtās saistības pret kreditoru AS "Citadele banka" un SIA "Incredit Group" tas ir, īsi pirms maksātnespējas procesa pieteikuma iesniegšanas, uzņemas arvien jaunas kredītsaistības, nedzēšot iepriekš nodibinātās saistības, bet dibinot arvien jaunas, neuzsākot savu uzņemto saistību izpildi pret kreditoriem.

Tiesas ieskatā jaunu kredītsaistību dibināšana ar īsu intervālu un jau apzinoties, ka iepriekš neizpildītajām saistībām iestājies izpildes termiņš, liecina par to, ka parādnieks apzināti uzņēmies saistības 2020.gadā, ar mērķi sasniegt Maksātnespējas likuma 129.panta pirmās daļas 1.punktā norādītās maksātnespējas procesa pazīmes apmēru.

Parādnieks ir iesniedzis tiesai Valts Sociālās apdrošināšanas aģentūras 2020.gada 7.septembra izziņu par saviem ienākumiem par 2020.gadu, no kuras redzams, ka vidējā alga parādniekam ir 1500 euro, periodā no 2020.gada janvāra līdz jūlijam, no minētā dokumenta nevar secināt, ka parādniekam kopš 2018.gada ir pasliktinājusies finansiālā situācija, tiesas ieskatā parādnieka ienākumu apjoms ir pietiekams, lai viņš varētu segt kredītsaistības 18985,79 euro apmērā, bez tam parādniekam pieder nekustamais īpašums.

Tiesa secina, ka parādnieks nav uzskatāms par godprātīgu, jo lietas apstākļi norāda uz parādnieka faktisko mērķi – izmantojot maksātnespējas procesu, atbrīvojoties no parādsaistībām, bet izvairoties no kreditoru prasījumu apmierināšanas. Ņemot vērā norādīto, tiesa atzīst, ka parādnieka rīcība, neilgi pirms maksātnespējas procesa ierosināšana uzņemoties jaunas kredītsaistības un tās neatmaksājot, neatbilst labas ticības principam, kas ietverts Maksātnespējas likuma 6.pantā. Tiesa uzskata, ka parādniekam savas tiesības un pienākumi jāizpilda labā ticībā un viņš nedrīkst izmantot maksātnespējas procesu, lai netaisnīgi iedzīvotos.

Minētais nav pieļaujams, jo šāds risinājums nonāktu pretrunā gan ar Maksātnespējas likuma mērķi – sniegt aizsardzību finansiālās grūtībās nonākušai godprātīgai fiziskai personai.

Līdz ar to saskaņā ar Civilprocesa likuma 363.^{27} panta trešo prim daļu maksātnespējas procesa pieteikums ir noraidāms un izbeidzama fiziskās personas maksātnespējas procesa lieta.

[7] Civilprocesa likuma 363.^{27} panta trešā daļa noteic, ka tiesa, pasludinot fiziskās personas maksātnespējas procesu, ieceļ administratoru.

Pēc parādnieka fiziskās personas maksātnespējas procesa lietas ierosināšanas, izmantojot Tiesu informatīvās sistēmas nodrošinātu automatizētu atlasi, no pretendentu saraksta tika izraudzīts administratora amata kandidāts – Jānis Ozoliņš, apliecības Nr.00238. Ņemot vērā, ka maksātnespējas process netiek pasludināts, nav arī pamata izraudzītā administratora kandidāta iecelšanai par administratoru.

[8] Maksātnespējas likuma 129.panta ceturtā daļa noteic, ja fiziskās personas maksātnespējas process netiek pasludināts, depozīts atmaksājamas fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikuma iesniedzējam. Savukārt minētā likuma piektā daļa noteic, ka Ministru kabinets nosaka kārtību, kādā fiziskās personas maksātnespējas procesa depozīts iemaksājams Maksātnespējas kontroles dienesta speciāli izveidotajā kontā un izmaksājams administratoram vai fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikuma iesniedzējam.

Ministru kabineta 2015.gada 24.februāra noteikumu Nr.88 "Kārtība, kādā iemaksā un izmaksā depozītu juridiskās un fiziskās personas maksātnespējas procesā" 25.1.punkts noteic, ka Maksātnespējas kontroles dienests, pamatojoties uz fiziskās personas iesniegumu (1.pielikums), mēneša laikā pēc iesnieguma saņemšanas pieņem lēmumu par depozīta izmaksu ja stājies spēkā tiesas nolēmums par fiziskās personas maksātnespējas procesa lietas izbeigšanu, ja fiziskās personas maksātnespējas process netiek pasludināts.

Parādniekam tiek izskaidrots, ka parādnieks ir tiesīgs iesniegt Maksātnespējas kontroles dienestā iesniegumu par samaksātā fiziskās personas maksātnespējas procesa depozīta atmaksu.

[9] Civilprocesa likuma 363.^{27} panta ceturtā daļa noteic, ka tiesas spriedums fiziskās personas maksātnespējas procesā nav pārsūdzams, izņemot spriedumu par fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikuma noraidīšanu. Spriedumu par fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikuma noraidīšanu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā, ja pastāv kāds no šā likuma 440.^{2} pantā noteiktajiem apelācijas tiesvedības ierosināšanas pamatiem.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz minēto un saskaņā ar Civilprocesa likuma 8., 93., 97., 193., 363.^{27} un 440.^{2} pantu, tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/, personas kods /personas kods/, pieteikumu par fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanu.

Izbeigt fiziskās personas /pers. A/, personas kods /personas kods/, maksātnespējas procesa lietu.

Spriedumu var pārsūdzēt 20 (divdesmit) dienu laikā Zemgales apgabaltiesā, apelācijas sūdzību iesniedzot Zemgales rajona tiesā, ja pastāv kāds no Civilprocesa likuma 440.^{2} pantā noteiktajiem apelācijas tiesvedības ierosināšanas pamatiem.

Tiesnese R.Krasovska